

لزوم رعایت الگوهای ایرانی - اسلامی در مناظرات

یک پژوهشگر رسانه گفت: ما باید متناسب با الگوهای ایرانی - اسلامی مناظرات را طراحی کنیم.

به گزارش سایت خبری پرسون، عبدالکریم خیامی، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) و پژوهشگر رسانه در پاسخ به این سوال مبنی بر این که چقدر برگزاری مناظرات به شناخت مردم در انتخاب نامزد انتخابات ریاست جمهوری کمک می‌کند؟ گفت: نمی‌توانیم حکم کلی درباره نافع بودن یا مضر بودن مناظرات داد. بستگی دارد مناظره به چه شیوه‌ای برگزار شود و چگونه نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری با مناظره برخورد می‌کنند. ما هم تجربه مناظراتی را داریم، که به شناخت عموم مردم کمک چندانی نکرد. چه بسا شناخت‌های وارونه ایجاد کرد. از طرفی، مناظرات فراوانی برگزار شده، که به خوبی توانسته ظرفیت‌ها و ضعف‌های نامزدهای انتخابات را نشان دهد.

خیامی در پاسخ به این سوال که چقدر حضور نامزدهای انتخابات در نحوه برگزاری مناظرات موثر است؟ افزود: دو عامل آشکار در شیوه برگزاری مناظرات تاثیرگذار است، که می‌توان به برگزارکننده مناظرات یعنی صداوسیما و نحوه مواجهه نامزدها اشاره کرد. یک عامل نه چندان آشکار هم در مناظرات اثر می‌گذارد و آن هم اقتضائات ذاتی رسانه است. اگر مناظرات انتخابات ریاست جمهوری در رادیو برگزار شود، یکسری از نامزدها را برجسته و مقبول نشان می‌دهد و یکسری‌های دیگر را بین عموم نامقبول می‌کند. از طرفی، بخاطر ذات تصویر پایه تلویزیون آثاری بر توسعه و عدم توسعه نامزدها دارد.

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) درباره تکنیک‌هایی که نامزدها برای فرار از پاسخ‌گویی انتخاب می‌کنند، افزود: گاهی نامزدهای انتخاباتی روش‌هایی را بکار می‌برند که بیش از آنکه مخاطب بتواند به محتوا توجه کند، به سمت و سوی حواشی مطلب سوق پیدا می‌کند. برخی از مشاوران رسانه‌ای نامزدها تکنیک‌ها و روش‌هایی را می‌گویند که بیش از آنکه به سوالات پاسخ دهند، به نامزد طرف مقابل حمله می‌کنند. بیش از آنکه به ارائه عملکرد خود بپردازند، به نفی دیگری می‌پردازند. نامزدها بجای اینکه به محتوا بپردازند، به حواشی نه چندان مهم می‌پردازند؛ چراکه این حواشی برای مخاطب جذاب هستند. به آن حواشی پناه می‌برند، تا بتوانند بر ذهنیت مخاطبان تاثیر بگذارند؛ بخصوص در دوران تبلیغات ریاست جمهوری که دوران هیجانی است و احساسات جامعه در کنار استدلال به اوج خود رسیده است.

وی درباره موفق نبودن یک مناظره توضیح داد: برخی از نامزدها در مناظرات توانستند مسیر را تغییر دهند و چه بسا نقاط ضعف خود به عنوان نقاط قوت جا زدند و حتی نقاط قوت رقیب انتخاباتی را نقاط ضعف نشان دادند. پس استفاده آگاهانه یا ناآگاهانه از تکنیک‌های عملیات روانی و استفاده از عناصر زیبایی‌شناسی برای ایجاد احساس و هیجان و استفاده نامطلوب از این ابزارها روشی است که ممکن است یک مناظره را به اهداف واقعی خود نرساند.

این پژوهشگر رسانه در پاسخ به این سوال که از آنجایی که شما یک عامل موثر در برگزاری مناظرات را برگزارکننده آن یعنی صداوسیما دانستید. اگر در مقطعی به شیوه برگزاری مناظرات در رسانه انتقاد شده، بخاطر شرایط سیاسی و اجتماعی جامعه بوده است، توضیح داد: قطعاً باید شرایط سیاسی، فرهنگی و اقتصادی جامعه در طراحی الگوهای مناظره لحاظ شود. اگر در سال‌هایی به برخی از شیوه‌های مناظره انتقاد می‌شد، به دلیل در نظر نگرفتن اقتضائات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه بوده است.

خیامی با بیان اینکه شخصیت‌های که از سوی شورای نگهبان برای انتخابات ریاست جمهوری تایید صلاحیت می‌شوند، در نحوه برگزار مناظره تاثیر می‌گذارد، گفت: روحیات، شخصیت، بیان و سوابق نامزدها تاثیرگذار است. این نامزدها به این امور ناآگاه نیستند؛ چراکه بر اساس قانون اساسی باید رجل سیاسی باشند. ما باید در طراحی الگوی مناظره علاوه بر تعداد نامزدها، نوع شخصیت و روان‌شناسی اجتماعی آنها را در نظر بگیریم. ما نباید اصرار داشته باشیم تا یک الگوی مناظره را در تمام دوره‌ها تکرار کنیم. طبیعی است که مناظره‌ها شبیه هم نباشد.

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع) در پاسخ به سوال که می‌توانیم بگوییم نامزدی که سروصدای بیشتری دارد، پوشالی‌تر یا به اصطلاح پوششی است؟ توضیح داد: الزاماً نامزدی که سروصدای بیشتری دارد، پوشالی‌تر نیست. ممکن است این سروصداها یا ناشی از توانمندی‌های او باشد، یا برای پوشاندن ضعف‌های خود بکار رود. حتی هر دو مورد این تکنیک‌ها را شاهد بودیم. ما نباید شیفته شیوه‌های غربی مناظرات شویم. پشتوانه‌های انتخاباتی یک جامعه سرمایه‌داری با جامعه ما تفاوت دارد. ما باید متناسب با الگوهای ایرانی - اسلامی مناظرات را طراحی کنیم. پیش از شاهد مناظراتی بودیم که به تقلید از مناظرات غربی بوده است.

وی درباره مهارت بهره‌گیری از نظرات کارشناسان توضیح داد: آن دوره‌ای که برخی مدعی بودند کارشناس همه چیزدان هستند، گذشت. ما به رئیس جمهوری که همه چیزدان باشد احتیاج نداریم. اینکه رئیس جمهور به تمام عرصه‌ها اشراف نداشته باشد، غلط است. باید تغییراتی در شیوه برگزاری مناظرات ایجاد کنیم، تا علاوه بر اینکه توانایی نامزد انتخاباتی را در عرصه‌های مختلف بسنجیم، باید ببینیم چگونه می‌تواند از نظرات کارشناسی بهره ببرد. چه اشکالی دارد علاوه بر نامزدها کارشناسان‌شان هم حضور یابند تا بتوانند از نظر کارشناسان خود بهره ببرند.

به گفته خیامی، ما تا الان کمتر شاهد مشارکت زنده مردم در مناظرات بودیم، توضیح داد: قبلاً در برخی از مناظرات پرسش مردم در عرصه‌های مختلف ضبط می‌شد و برای نامزدها پخش می‌شد.